

הסבוב לשלוט

עלון שבועי לבני היישובות סביב נושא מהפרשה בעיון בהלכה באגדה ובמוסר

דבר העור

לאחר הצלחה חסרת תקדים לתכנית הייחודיית שיטת ארגון 'דרשו' בשנה שעברה לימי בין הזמנים 'קנון שבת', ובקבוקות הלימוד בהלכות יבשלי ההלכות 'דר' היומי' בהלכה, החלטה הבלתי ידורי העולמית לקיים גם בשנה הנוכחית את תכנית הלימוד בין הזמנים לטובת אלף יהודים ואברכים אשר יאהדו על יהדותם להרבה רוחניות ורוחות.

רחב הארץ. בסופו של י' בין הזמנים ייערך מבחון על החומר הנלמד באה מאוקדי המבחןים של יידישוי ברכבת הארץ.

היה זה מרגש בשנה שעברה, לראות את ההינויות הבלתי רגילה של לאיפי למדס, בחורים ובאריכים, שקיבלו עצם למדס את הלכות ברור בחברות קיוי שבת. והנה בשם זו יידישוי נעה שוב ויזום את לימוד ההלכות מבעש' במשנה ברורה לאורך מיבון הגזויות.

החברת המיוונית יקנין שבית' שהוציא לאור
דרשו למכונית יקנין שבית' וטופץ המשנה בכל
חצי הארץ בכ- 60,000 עותקים.
ירישוי שלם לאור הביקוש הגובה בשנה
שעbara למושלו אלי' חורבות לשישוב רבות
שיופיעו במרקם את החברת וישלו את
הѧמָן במחסגרת ובכינית הלימוד בישיבות
רי' יהונתן ורחל חיון

בשנה שבעה ר' ראשי ישיבות הבינו את הערכותם הרבה לירשוי על יסודה של התוכניות אשר הענקו מים תורני לימי בין החזומים כאשר בחורים רבים שקדמו בהם לירודם של הלכות שבת מוחק תכנית שיש בה 'מוחיב' ותמרפיין מלבות. אף אברכים, לאחר שישמעו וראו כי טוב הוא, הצטרופת לתכנית לימוד המשנה בדורות הדף היומי בהחלקה' שבמגgorה לומדים את ששת חלקי ההוראה ברמה גבוהה יותר בזמנו.

תכנית יהודית זו מתקיימת במקביל לתכנית הלימוד הדורמת של ר' דבוריו הירושלמי בהכליה שבמגזרו לומדים מדי מות את החקלאות במשנה ברורה ונודי חדש מרבנן מוקדי המבחנים של ידרשו. במקتب רבך לגיל פטינצקי של תכנית הלימוד וה מבחנים הדר היומי בלהלכה כתוב בירינו מרן הגראי"ש אלישיב שליט"א "כבר נודע לרבים מפעלי ארגון ידרשו להרבות לימוד התוועה"ק ולוחזק לממדיו ועתה הרש ליבם להציג תכנית לסייע ללימוד ההלכה באופן קבוע ימשנה ברורה כמו שכתב החזון שבחקדמותיו "יעירך למד האדם ריך להיות בלימוד המבאי לידי מעשה". על מכתבו של מרן הוספה ברכתם מרן ראש השיטה הגרשיי לפקובץ יוצק"ל ומורן הגאנז"ד הגאנז"ד קרלצי שליט"א.

אלפי ארכיטקטנים ובוגרי ישיבות למדים דבר וום בימיון את הדף יומי הולך במשנה ברורה מהדורות ר' דריש' עם המוסיפים ובויאורים המבאים פסקי הלכות מגזולים הדורות הארכוניים בענייניהם שונספו לאחר חתימת המשנה ברורה ונבחנים מדי חדש על לימודם ועל זכי קוגנים קניין אמיית בידיעה ברורה בכללות שבת.

אשרי הזוכה ליטול חלק בלימוד ההלכה דבר
יום ביום, אשרי הזוכה לknות קניין אמייני
של ידיעה בהלכות אוור החיים שם קיומו של
היהודי על התרבות.

זהירות הגדיל ע��ן והוסיף אומץ קוחו
הלימוד של הלקוח מוביל בשיטת מסגרת
'קנון שבת', כך נביא מוכנים יותר לקרהת
העלייה הגודלה של יאלול', כך נשמר על
מסגרת לימוד קבועה גם ביום אחד.

לְאַנְסָרָה תִּתְחַזֵּק יְמִינָה

מעיקר חיובו, משא"כ החיוב של רוצח וגודה' ד להרגו בכל מיתה שהיא, זה הוא קיום דין של ב"ד ואיל' מעיקר חיובו של הרוצח.

ולפ"ז לא מובן משה"ק הגבורה ארץ בתוס
סנהדרין פ', ב' בנתערבו חיבי מיתות זה בזה
שנידונים بكلלה שבנייהם, ומוק' הגם שם למ"ד
モתורה לדבר חמור לא هو מותורה כלל, א"כ הא
חסרה התורה, והיאך אפשר ליתן הקללה. והק'
תוטס' שם והוא ילפין שכל שא' אתה יכול לקיים
המיתה האמורה בהםו הורוגם בכל מיתה,
ומצד דין זה לא בעינין כל התרואה, ותוי' התוטס'
שהגמ' מקשה מנתערבו שאור חיבי מיתות
שמיתות בכל שונוכל זה ברוצח וגוז"ד.
והקשה הגבוי' א דלפ"ד הר' יוסף שט"ל דבכל
חיבי מיתות איכא הר' דינא לענין להמיתם בא' מד'
מיתות ב"ד, א"כ הדר תיקשי קו' התוטס' בסנהדרין
ההא ילכיא התרואה.

אכן למש'ג "לק"ם, הדין מיתה שיש בorzuch ווגאל הדם להמיתו בכל מיתה, זה בודאי א"כ כל הטראה, שא"י כ' כל מחויב מיתה של הרוץ, אלא הוא יoi על ב"ד להרוג את הגברא קטילא שנתחייב מיתה בכל מיתה בעלמא שיכללו להמיתו. ורק הדין שמיתין כל חייב מיתות בא' מד' מיתות, זה הוי מעיקר החויב מיתה של הנידון, וכמש'ג דשני עניינים יש בכל חיווב מיתה א' חיווב מיתה וב' מצוה מיעודת להחיוב מיתה במיתה הראיה לו, וכךון שהוי מעיקר חיווב מיתה של הנידון הרו' חיווב זה בעי הטראה, וע' מימי' השתרו סתם שיש כאן בתורה, על כל מיתה שיתנו לו, וא"ש מה שהגמ' בסנהדרין מקשה בנתערבו שאור חייב מיתות וב"ז הרי חסר התראה, ומושני בהתרו סתם, וא"ש גם לבי ה"ר יupiter ורשותו

ולפמש"כ בbijואר הדין לכל שאר ח'יבי מיתות שא"ש להמיתם במיתה הכתובה בהם ממתין אוטם בכל מיתה שנווכל, שגדיר הר' דין הוא שכח'יבי מיתות נאמרו בהם שני עניינים, הא' ח'יב מיתה והב' מצוה הייך להמיתו. ולפ"ז נראה בהא דמבואר בתוס' במכות שם לאגי זוממי בת כהן, אך שהיא נידונות בשטריפה מ"מ זוממיה נידונים בחנק כמיתת הבועל. וסתופקו שם התוס' במקום שאן י'JOB על הבועל כגון שהה קטן, האם י'דונינו הזוממין בשטריפה או בחנק. והיינו דיל"ס האם כל המיעוט שלא יתחייב בשטריפה כמו שזומו הוא ורק כאשר יש ח'יב של הזמה כנגד הבועל, אבל כשאין דיון קנד הבועל נידונים הם בשטריפה דיליא מיעוט בכח", או דילמא גם בזו ישנו המיעוט ונידונים בחנק, ע"י". וקשה מה סתופקו התוס'adam אין מיתה בבעל י'דונו בחנק, ולכך נהי דנתמעטו מדין שריפה אבל מהכ'ת שידונו בחנק.

אכן לפמש"כ שכל חביב מיתות תרי מיל נאמרו בהם, א' חיבור מיתה בא' מהד' מיתות, ב' מיתה מסוימת לכל אחד ואחד מהhubירות. וא"כ י"ל שהמיועטו דהיא ולא זומניה hei מיועטו שאין הזוממן מתחיכבים על הזומה הזה שזומו עליה דין שריפה, אבל מ"מ על עיקר ממtanן שחיבורה מיתה, על זה נידונים כאשר זם, וא"כ חל עליהם דין חיבור של מיתה באחד מד' מיתות, ולכן נידונים בהנKen שהיא קלה שבמיתות.

(שיעור הגר"צ, מכות)

ראשו הושיבות

הగאון רבי צבי דרבקין שליט"א ראש ישיבת גורדונא באוד יעקב

בגדר מיתת רוץ ושאר חייבי מיתות

בגמ' מכות דף ב' ע"א איתא כל הזוממיין מקדימיין לאוותה מיתה חוץ מזוממי בת כהן ובועלה שאין מקדימיין לאוותה מיתה אלא למיתה אחרת. ובתוס' שם נתקשו בבאיר דברי הגמ' דכל הזוממן מקדימיין לאוותה מיתה, והביאו פ' ר' דאך דודאי ציריך להמיתן במיתה שזומוין להמית את הנידון, אבל מ"מ אם א"א להמיתם במיתה זו יכולים אנו להמיתם בכל מיתה שנוכל, וילפין לה מועברת הרע

והנה בתוס' שם הבהיר תוספתא שעודם זוממין שא"א להרגם ממייתים אותו בכל מיתה שנוכל, ובמהר"ש"א שם גרש בדברי התוספתא שבכל חיבי מיתות שא"א להרגם ממייתים אותו בכל מיתה שנוכל, דהא התוס' ס"ל דד"ז נאמר בכל חיבי מיתות. אולם באמת "ל דאך אם גרשין בתוספתא כמ"ש בთוס' לפניו דמייר בעודם זוממין, מ"מ מהאי קרא דובערת הרע דכתיב גבי עודם זוממין שא"א להmittim בmittah הרואה ממייתים בכל מיתה, לפינן מיניה גם לשאר חיבי מיתות, דאי נימא דבכל חיבי מיתות איינו כן, א"כ היא מתחיכים העודם זוממין יותר ממלה שזומו, דהא מי שזומו עליו לא היה מתחיכיב בכל מיתה שאפער, וממאי יתחיכבו הם בכל מיתה שאפער, וביע"כ שמעין מעודם זוממין שגמ כל חיבי מיתות שא"א להmittim בmittah הכתוב בהם, מתחיכיבים בכל מיתה שנוכל להmittim].

והק' התוס' דהא בסנהדרין מ"ה ע"ב מיתוי הר דין
ברוץ ווגאל הדם שאם "א" להמיתם בmittah הכתובה
בhem, mittim anno אוותם בכל מיתה שנוכל, וילפין לה
מרקראי דמות יומת המכה, ומבוואר שם בגמ' דורך ווגאל
הדם ב' כתובים הבאים כאחד ואון מלמים. וא"כ קשה
היאך אפ' דגס עדים זומיטש "א" להמיתם בmittah
הכתובה בהם, mittim אוותם בכל מיתה שנוכל, והוא רוחץ
וגואל הדם הי' ב' כתובים הבאיין כאחד. ותוי' הר' יוסוף
דמבערת הרע מקרוב ילפין שעילן חיליבי מיתות אפ' ש
להמית באחד מד' מיתות, וזה הי' בכל חיליבי מיתות, אבל
ברוץ ווגאל הדם תנחודש עוד שאפשר להמיתם גם בmittah
שאיינה מד' מיתות בי' ד' וזה הי' רק ברוץ ווגאל הדם.

ולכואורה הם שני דינים נפרדים, הדין שנאמר בכל ח比亚 מיתות, גדר הדין הוא שבכל ח比亚 מיתות נאמרו שני עניינים בזה, א' חיוב מיתה באחד מדי' מיתות ב"ד, ב' בכל חיב מיתה יש מצוה היאך המצווה להמיתם. ובזה נשתנו החובים מעבירה בעבירה היאך המצווה להמיתם. ולכן במקום שם שא"א לקיים המצווה היחיד שבעל אחד, מ"מ חייבם בעיקר חיוב דהינו המיתה, וזה אפשר רק לקיים בכל אחד מהדי' מיתות, אלא שמשמעותו את המיתה הקלה שאפשר [וילאי ללבן]

אכן הדין האמור ברוצח וגואל הדם, שם הוイ דין בפנ' ע' שאם "א" לא קיימים החזיב שמת מיתה יש דין על ב"ד להרוגם בכל מיתה שהיא, וא"ז מעיקר החובם של הנזינים, אלא הווי דין על ב"ד להרוג את האגbara קטילא שנתחייב מיתה. ונמצא לפ"ז שהחייב להרוג כל חייבי מיתות באחד מה"ד מיתות זה קיום דין החביב מיתה של הנידון וזה הווי

מעיד על עצמו

בכ"ה כתוב בכרםת"ס מדו"ע אין שטולקה מוקצת לאם כמעיל על נעלנוו. למכל מילאנו מי שמפסיק על עננוו סקאנן את הנפק, כי הטענו נז'ה קפמי. בזאת מומי הנטפק ולואה ציימיטווען. ורק מעתה מלכ"ו צייטסולד און לדבוריים נלעמו לאם על נעלנוו יומל מאמר שטאגן את הנפק, וזכה בגאנל החאצ'ן מלכ"ו נלעמו לנדף את נעלנוו יהו נלעמו. ומכלו קוטו יונאה נמא זקטא כתובון בס"ה "ל" כ" יי דין טוליה צנען דיין נלמאל מפסוק וביב'ו. וככלו גראם מלבב מס' מלכ"ו אין צליזן טוליה צנען דיין מס'ות התחייזות. וכללויה דהא, ממא נל' חמיינן סדרין טוליה צנען דיין בגאנל הספערל מדיען ויחייז'ן סדרין טוליה צנען טוליה צנען. וגע ענמאנך השמחיז חוץ להביינו, מועלן נל' יהיינן לא על לך, וכי מה צנען כי יפסיד לאלט ממענוו סטס. וככלו גראם בכרמלת"ס נז'רל צלאט היי נהנמן לאטיג ענמאנו צענלוועו האלטיג התחאצ'ן מסטס וויה ממי הנטפק. ורק נלטה לומלא כי בכלי הקטנות נס' נל' צווארה בענבל דיין גיגילת טוליה צנען צלאט. וממו"ר טיגילא"ק עלייט"ה.

הלבנת פנים

מען סמלוטומות כי הלבנתה כניש וומרה לנוינו צל לאלהקה יודען כי הטומס' ולכדו יונה חס יתגנ' קלים ולח' יעטב ליטול הלבנתה פגניות. רסתפקתי לנוינו מי כטמבלין היה חכמו ומץחו מורה אם מותה להבדכו לנויר בעדו והם היו צומני, והוא נצוחה היה המזגה. וככלין כוונתך היה חכמי הלאו קמאליטים היה וגדרף נטל מהליכי ההורקן אלהס לי אפקט מליליס ננטפה, אף זו מליליס היה וגדרף ננטפו צל גדורף.

ה חוזרת הלוואה

חידת קודמיין

ומרדרדר לא מועלן אלא שמות שיש הוראות עדרות של אחד ונפקה עד אבנור. מודגמן שאין כוונת עדרות כלל "יל" דלא מועלן. י"ש שער משפט כתוב בסימן ח' שرك עפ"י מהנת חנוך מזכזה ת"ש ס"ק ג').

ונחת חיזוק במצוות ל"ד כתוב "הנה מאבד עזמו בככל לאו דלא רחוץ ריבב מיהה ריבידי שמיים וגם אם שכך כלם בשעת משה", ואילם ע"י במאה' גורל בא"ס המצוות לוטס' ג' ל"נ" שהביא פסיקתא ורבתי ריש פרק כ"ה דודו רחוץ – לא ליטר – וכבר מדריך דבלול אהודה וזה רוחץ את עצמו. וכ"א א"כ רחוץ קפנות י"ב סמן ל"א והוא מאריך י"ד סמן ר' טעיף ע"כ א"כ רחוץ לא מעלי רוחצת בע"ד בדרינו נפשות דבריו הדרבי' דפשוש של אדם אינה קלינה

רביינו הגראי"ש אלישיב שליט"א

בדין רוצח כחייב שבלבלתו הרוח

הרב"ם (פ"ה מורה"ג ח"ב) כתוב, אין הרוץ בשגגה גולה א"כ מה הנורא מז', אבל אם חבל בו בשגגה א"פ שאמדחו למשתה, והולח מינו ולול', שמא הוא קורב את מותה עמו או הרוח נכנס בחורה והרגתה, ואפי' שטב בו ב' סימנון ועמד מעין גולה על ידו. וכבר הרא"ב, לדביו מה אמרו החבשין אותו איז מיתת קטלין ליה, לא אמדרין אלא במקה שניין בה חורה, ולא מהוו כלל, ואומר אני שלא אמרו הרוח בלבדתו או פרוכסיו הרוגתו אלא בשחוט בו שנאים או רוב שניהם, אבל בחורה אחרת אין הרוח ופרקס מוקבין את מיתתו. וממה שגהビא הרא"ב מ"ז בהשגת הדין "ד'חובשין אותו ומי מיתת קטלין ליה", מוכחה שסביר שפטור זה שהרוח בלבדתו וכרי אינו דוקא בಗלות אלא גם ברוחץ שחיבר מיתה. והבב"תא בגיטין ע' ב' דקוט בחאי דינא "אינו גולה" לאו דזוקא, וה"ה דפטור ממיתה, ודלא כתוס' בגיטין שם שיחילקו בין גלות למزيد (וכ"כ הכס"מ שם). וצ"ב טעםם דמלתא.

כשהארה רוגח ר' ביברשובץ, כיוון שהלה נוכנס לתקת החזון של ר' גוראה וזה השוויט בסוגו' בגטין ט', דיאתא ט' אמר בר' יהודה אמר שרמואל, שחת בו שנים או רוב שנים ובהר, מעידין עליו (שםות להשיא את אשתו), ומ蹊וןין עליה מהה דונגיא שחת בו שנים או רוב שנים ומות אינו גולח, ומתרצין דיניו חממת שחישיןן דילמא הרוח בלבלתו או פררס). והוא יונינו הושע שהקשה אללא מעתה היא גוללה על ייח, סבר דע"כ הבריתא דפטור מלבות יייר' בהנורא רוח, וביעבדא דשומאל, לכן פטור גם במצויד מミתיה. אבל דעטען שבודאי מות ומיעידין עליו, קשה מודע פטור והרי בודאי מות התהרה.

ומשנינו אך שבודאי מות מ"מ כיוון שהורה בלבלהו או פרכלו, א"כ הרה זו כמו הדין היל' שאחר הרגו בתוך המן, דמה נפ"מ אם הרוח בלבלהו או אחר הדין מ"מ היא היהת נוכנש וה לתקח החזון של לרוץ עדין יותר. ואכן בח"י רוטב"א בגיטין שם כתוב על תריעת המן הרוח בלבלהו וכי לדמותה זה לדיין הכהנו עשרה בע"א דוכלים פטורים, והן הן הדברים. ולא כתוס' שכתבו דידין זה הוא דוקא בגנות.

הערות במצח גיטין ע' יב)

אינם באים ורק לכופו מה שמדובר בעיטה בעצמו וא"כ שיק' שפיר דאי עילאי הוליך בתורה רוב שהרי הוא מוחזק בממנין אבל בדין עיקר הדין עילאי היברי שם מוחיבים למים שאיפל הוא דו"ע שהוא מוחיב מיתה אמרו רשי לחייב את עצמו, וא"כ רודו כי מדין אם ביד מוחיב כל' קרבן "ובורת העז קרבן" בודה עליהםليلך בהר הרכז דידי הזרועה", וכות' בס' הגנ' במשמ' שאיפלו הוא ובעת עזמו שהוא מוחיב מיתה איינו אינו יוציא להמתה את עצמו, והרט"ט והשתע מקצתו הולקע ע"ז, בחדריש מהריה"ט בכתחות דף ק"ג ע"ב לגבי ההורא כובס דיסליך לאיגרא ונפל לארע ומית' צדקה בת קול ואמרתו אף ההורא כובס מזונן קחוי העזה"ה, והקש' המהיר וול' י"מ מה תימה אין חבל בעצמו והאל איפל בשעה מיתה אמרו שלנה יי' שננה ניחולו ר' הילול אמרת עזם כובס בעזרה דר' י"ח ע"ז י"ע' יב'

ושיע. סנהדרין ז' ע"ב מוכא ע"פ "ובאת אל הכהנים וגור" בזומן שאין כהן אין משפט, דהיינו שאין נהוגת דין פשחת שאין כהן, ובמשפט הכהן ישobar פשחת אמרו לפשחת קדשים כבב"ז ישobar פשחת קדושים נאورو כל דיני מיתה ודעוני עיריות, אמרה תורה שכלה זה בזומן של אמרו אלו הארכיגים, שקי' בזומן שען השפט, ולדא החינוך מצורדו ר' מא"ג שדיין מליקות נכהרין מליקות איין דיני נפשות דמליקין אף כוהיז' אבל רק בכ"ד סמכותם.

ולדא הראב"כ פרק ט' הל' הלהלום נכהרין מליקות נכהרין מליקות נפשות ז' ע"ז.

ע"י בחידושי הריטב"א מכות ד"ב "עד" בחרתך דאין אדם ואמן על פי עצמך ולומר שהרגש בשוגג והיב לגורו מושם שמי' הייר בדור לאלאה הדר שמי' גזאצ'ה חוץ מער מクトו עלי". וככל שלא יודע טשר הגוז בעמידה אלא עפ"י הוודא עצמו המ גרו ופֿרְשָׁסְתִּים, וכן פֿרְשָׁסְתִּים תחשי' שאמן במכות ד"ב בחידושים מההרב"א (שם) כרב הדר גוז ע"י גוז האה גס עם עזעמען, וכן פֿרְשָׁסְתִּים לזר (שם) מהה רעלין. עגי' בכבי' באור להלכה הנדרין פֿרְשָׁסְתִּים היז' והולוב רוחץ פ"ז הי' כי' כל' חמודה פרשחה מותה אבן האול הלכות רוחץ פרק ר' הי' שית' צ'ר' ד' לזר אבן' חע'ן' צ'ר' צ'י' ס' מקר ברוך ח' ס' ס' מילן' י"א בס' חזון' מהלאל גיטות כר' ב' הילבר' ב'.

הרא אלילבא דרכ' ע', וכן הוא ברובם ס' סנהדרין פט' יז "ה" וא"ל "שם שמצוין להלמה את המורבה מורה כי צוות שעלה הילוקה את מהרבה מלוקה שנאמר והפליגת השוטש והברכו פנוי ואעפ' שמלוקה בשלשה במקצת מיהה ברכ' א' ע' ב' א' סברא וובאמת אין לחייב מלוקת כל דיני מיתה.

הודאת בעל דין בהורג נפש

בדני מוניות קיימן הכל' "הוּא דָנִים כְּמַהֲדָעִים" כמובא בתוספות בכא מציע פרק א', ע"ג 'בגמ' גיטין דר' מ' ע"ב ו"ז ע"א מדרש' ס"ה ע"ב, ואחריו שורה שוב אמרינו יכול לחזור, וכותב הגמוקו יוסף בר' ריש פרק א' שורו החודש של הרוחת בעדי' שם עידין עמד ברכירובו מותנה הוא נזון לנו, וכוכ' הפנ' 'בקידושין דר' ס"ה ע"ב, ונתקל בDALI' אהילוונס בכרך הדין של הרוחת בעדי' הצעודה בסימן ל"ד ס"ק ד' מביא מש' מה' קרבן בן לאשן הרוחת בחוראת אמונת השמי' אדם קרוב אצל עצמו ופסול לרודתו גם לווכח א' אין יכול לחייב את העוד צומצם כל' קידושין דר' ע"ב ע"ז פסלון כשאנו חייב א' בהודאותו כאיל' בא כבשי לחיב את עצמו וכוכ' שאמר מתייברין לך מלה ובוותה באהה התיחסות זו, וכוכ' בס' חרומה הכרוי סימן א', ולמל' קידושין הצעודה דר' דר' ד' ב' כ' ב' ד' גוריאת הדרבנן הואר ע"י ר' ש' קידושין ס"ה ע"ב ד' כ' הדרות, וכוכ' שאמאנה תורה שי' דינ' על אחרים כ' האמינה את האדם על עצמו, ואעפ' שאדם קרוב אצל עצמו לא פסל לה תורה שאל' הדרבנן על אחרים אבל בבל מעדין על עצמו לא פסל לה תורה שם פסלון (ע' בקצתה ח' סימן ל' ס"ק א' ובכימן ר' מא' ס' א').

* * *

ושל בבר האם גם מועל הרוחת בע"ד בהרג נפש, הרמב"ם כפ"י מהלות סנהדרין הלכה ר' כתוב "גויית הכהנים היא שאנך ממשיר בידך ולא מלקין את האדם בחדוזת פז לא על פז שנין עדים", שהרג יהושע אה אמר ונוד ודור מלכיה בהרוחה פיהם הרוחת שעה היהינה ואן דין מלכיה הדת, אבל סנהדרין אין ממיינן ולא מלקין המורה בעבירה שמא טורפה דעתו בדבר זה שמא מן המלון מרי טהור הוא המכין למותו שורתען החזרות בתבטים ומישלים עצמן מעל הגוגו שמא זה וזה אמר איזראエル דבר של שא' כדי סיירין, וככללו של דבר גיירות מלך יי"א, ומובואר כאן דמלכות יש לו דין כמו זו של עונש מוות ואין מועל דלא דבאת בע"ד לא לגבי מלוקת ולא לגבי עונש מוות וכפי שמכוון לדרב"ה (שם) היבורית לא - מי שבא לב"ד ואמר הכלוקין אין מלקין רוחות, וכן מוכן כל מקום הכלל אין אסדים עצמן רשות.

והנה ברכות נסחנות נין' עב' מוכא עה'פ"כ באהת אל הכהנים ובהן שומן שאנן כהן ממש, דהינו שאין נהוג דיני נפשות כשאי' רשות, ובמשן הכהנה רשות פרשה מוגרתו כתוב שפעפ"י שי להבר' מכירין פשעת אמרו לפשרה קדושים כיון שבסוף פרשת קדושים נאמרו כל דיני תבונה עונשין רזרוי, אמרה תורה שהל' הבן של אמרו אל הכהנים שרך קדשו כהן ממש, ודייה החזק במצוות רמי' שדין מלוקת דיני פשעת, ודלא כהרבם"ס בפרק ט"ז מהלotta סנהדרין דמלוקת וכל בディינ' נשאות אבלן אבל ריק בכ"ד סמכין). ואילו מהודרבם"ס שהבאנו לבי' הווזאת בעל דין ממש מעשׂ שדין מלוקת דומה לדין מיתה בדיני פשעת וצ"ע.

הרבנן י"ח מלהלוכה שנחרין כח על דברי הרמב"ם שכתב גורת מלך ישראל וויל' החטעם כשבב בינו לא שיר מלך ולפיכך כתוב וככלו של דבר קצת המלך היא. ואכן אנו יודים החטעם, ואפשר שטרם טעם לפיה שאין נפשו של אדם קניין אלא קניין הקב"ה שנארת ההפסקה ל' נהג' (ז) וזוקלא (ח) לדרך לא חמיעל והודאות בדבר שול' ומולקע פלגא דכמיהה, הא, אבל ממן הוא שאלו וממש' עירובית הדאות בעל דין כמאה עדין דמי, וכי היכי דאיין אדם רשאי להרוג את עצו בין אין אדם שמי לחייו עטמו שעשה עברה שיחורי עלייה לרשותו ולשאן נפש קניין, עםם עם זה איי מודה שהוא גורר מלכו על עולם ואין להחרה". בס' שב שמעתא ד' פרק ח' מביא ר' זעירא "اهי הרוב הומלך מהו רוחה הכהנה הקשה והדרבי אולין בדריני נפשות בתר ובוב ואפיילו לראי קמן, וכמו שהסבירו הרטמן ר' הנטני ר' ברון ורומרה, ואין שנא ממון דין הוליכין אחר הרוב משם דמסדייע למילוטו וחוקת ממן עוזוב, ולמה לא נמא אין בדריני נפשות כיון דאין מושע לחזקת גופו, ואסמן נידון לירח ע"ע' ורבה מאנו לא כשים והוא קרשא עצמא" (ע). ע' בקונוטס דברי סופרים סי' המaganן רבינו אלחנן

וורסמן צ"ר).
והנה אידי הקצוץ כתבו החותם "ב' כ"ב ד"כ ע' צ'').
ד"ה ופק ויל' פירש בקונטרוס ממש דרכיב שפטו
העדת והציגו העדה, ואין נראה דבלאי"ה נמי לא קטלי.
אבל פולג מוג� לא פוקון מס' ספ"ז.
הרבי"ג גול' משמען של א"ל שכתב לשביריו
הרומי"ס שאין מחייב ב"ד ולא מליקן את האדם
 בהזרות פיו לעי' שאין נשוא של אדם קניינו אלא קניין
 הקב"ה תלך לא תועיל הזרען רשות שאריו שלן
 ולקול פלא דמתיה ע"ז עי' גלון הש"ש לרע"ק מכות
 דאין הוא בעלים ע"ז עי' גלון הש"ש לרע"ק מכות
 ד"ה).

רבי ראובן צ' - הדגל ראובן, אב"ד פתח תקווה
[תר"מ - תשכ"ד] מכתב ידו

ב'יאור נפלא בדין סנהדרין

שראו הורג נפש אי מיתי

עגלה ערופה

הינה בירושלמי סוטה פרק ט' הלכה ו' עללה זמתניתין, זקן אותה העיר רוחצין ידיהם במים במקום עירפה של עלה. ואומרים ידינו לא שפכו את הדם הזה. וכן, אלא שוכי עלתה על לבנו שביע' שופכי דם חן, אלא שלא בא לידיינו ופרטנו. לא ראיינו והנחנו בו גביהם שם ובגמי שם רבנן דחכא פתרין קראין בחוראות, ובבן ומתן פתרין קראין אנהרג, רבנן דינון, ורבנן דרכא פתרין קראין בהוראות, ולא הרגנוו ולא ראיינו והנחנו בו גביהם, ולא דעינו. ורבנן דתמן פתרין קראין עימםנו על דעינו. לא בא על ידינו ופרטנו בלא לוויה ראיינו והנחנו בו גביהם, לא בא ראיינו והנחנו בו גביהם. עכ"ל הירושלמי. עיי'יש.

ונומצא פelogותיה דרבנן דאי"ו ורבנן דבבל על הפסיק ועינינו לא ראו, אם קאי על ההרג שלא ראיינו את החורן והנחנו בו לא דינו, ואכן קאי על הנהרג שלא ראיינו ופטורנו בלא לוליה, דרבנן דבבל מפרשיםDKAI על החורן, א"ס ורבנן דאי"ו מפרשיםSKAI על החורן, מניין לסנהדרין שאיתו של אחר שהרג את הנפש ואין מכרין אותו והוא סובר כרבנן דאי"ש מפרשים ועינינו לא רואו והלא דקאי על החורן. אבל לרבען דבבל דס"לDKAI ועינינו לא רואו קאי על הנהרג שלא ראיינו ופטורנו בלא לוליה, אי אפשר שלא ראיינו לא רואו קאי על החורן, כיון דס"לSKAI מה סנהדרין שרוא אחד שהרג איזו מכירנו אותו הי' עופרין ממש דכתיב ועינינו לא רואו והלא רואו קרי' היל', שהקרה ועינינו לא רואו קאי על הנהרג שלא פטורנו בלא לוליה, ולא על החורן. א"כ מאין נפ"מ אם הסנהדרין רוא שהרונו, כיון שלא ראיינו לא פטורנו בלא לוליה, מחייבים להחביא עלה עופרין, ככל יוזעים מיההו.

ההרמב"ם שפסק בכל תוכתי כרבנן דבבל, וכוכביה נטולו בפלשׂו בפי מהלי רוצח ה' ו' של אותה העיר וכו' רוחצין את ידיהם לא שפכו את הרם הזה עניינו לא ראו, כלומר שלא בא לידיינו הנראה פטרונוhero בא מזונות ולא ראיינו פטרונוhero בא לוייה וכו', עכ'ל, ושכן איתא בבגמ' סוטה בבבלי [כו], עניינו לא ראו שלא בא לידיינו ופטרונוhero בא לוייה עיש'. הר' דראינו 'הנארבי' כרבנן דבבל, שפרשו הקרא על רבינו ברברבו לא על הברבו

לכן אוטו ספרי הדין מביא הדין של ר' יוסי דכונדרין שראו אחד שרהג ולא מכירין אותו פטוריין מעגלת ערופה, כיון לרבען דבלבון דס' כוותיתיו שהקרא קאי על הנרגז ולא על ההוורג, באמת מוחיבין בעגלת ערופה, אם אפי' ייאו שאחד הרג ולא ידעו מי הוא כיון דלא ראותו פטרונו ולא פטרונו בל ליה מוחיבין עגלת הרגז ולא פטרונו בל ליה מוחיבין עגלת ערופה כנ'יל. וрок ר' יוסי דס' להביא עגלת ערופה כנ'יל. ורוק ר' יוסי דס' להרהור דאי' עגלת ערופה כנ'יל. ורוק ר' יוסי דס' להרהור דאי' עגלת ערופה כנ'יל.

שר' אישיה ס"ל שבא נגד גואל הדם שהגמ שכתוב גואל הדם הוא
ימיתנו לא הרגנו בינו לבין עצמו רוק בעמד העדים, ור' יונתן
ס"ל שבא נגד הבב"ה, נגד מ"ש ולא ימות הרוצה עד עמדו לפני
העדה למשפט צריך שהעדים ישתחפו שם במתיתו ועל זה אמר
מגיד שאין הרגע אלא בכ"ד ובעדים:

[ה] דין נסוק שהתבкар בפרשה זו – שאין הרוצח עד שיעמוד בדין. כתוב ספר המצוות לרמב"ם מצוה לא תשכח רצב ה'יא שהזהירנו מהרוג החוטא בשנוראה כבר עשה החטא שנתחייב עליו הריגת קודם הגיעו לבית דין אבל נביאחו לבית דין בהכרה ונעיד עלייו העדות לפניו והיה אנחנו עדים בבית דין והם יישפטו עליו במא שיחיה חיב. והאוורה שבאה בזה הענין הוא אמרו יתעלה (משעי לה) ולא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט. ולשון מכילתה (ילקוט מס' פ"ז) יכול הרגו אותו משחרג או משנאף תלמוד לומר עד עמדו לפני העדה למשפט. ואפיילו היה בית דין הגדול הם שרואו הורוג היינו כלם עדים ותובא העדות אצל בית דין אחר והבית דין אחר יהרגו. ובמכילתא (שם) הרי עדת שרוא אחד שההורג את הנפש יכול היה רגו אותו עד שלא יעמוד אצל בית דין תלמוד לומר עד עמדו לפני העדה למשפט: והנה כ' הרמב"ם ה' ורוצח פ"א "ה'... ורצח שהורג בדין אין מתייחסו אמור העדים ולא הרואים אותו עד שכاب בלב בית דין רידינו להתייחס, שנ' ולא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט, והוא הlein לכל מהköמי מיתה בית דין שעבורו ושואין מתייחסו אותו עד שיגמר דין בבית דין. וכותב החינוך מצוה ח'ט והעובר על זה והרגו לחוטא קודם שיבוא לבית דין אפלו אם היה דין שיתחייב בבית דין, דין ההרого כדין הרוצח ונחרג עלייו בזמנם הבית אם יש עדים. וחינוך מצוה תנן אמרם מ"מ אם הרגו גואל הדם איינו נהרג עליו. וכמו בא ברמב"ם פ"ז מרוצח היה.

ג. מדיין גואל הדם ברוצח במויד. מצوها ביד גואל הדם להמית את הרוצח, שנאמר במדבר ליה יט. גואל הדם הוא ימיית את הרוצח. ובגמ' סנהדרין מה ב. רוכ הראשונים סוברים שברוצח מויד שנתחייב מיתה בכ"ד הדברים אמרים (רמב"ם וזכה פ"א ה"ב, עני מל' שם; ומ"כ) בהוספותו לשם י"צ מע"ז י"ג; ומ"ה סנהדרין שם; חזי הרין שם; מאיר שר שם) אלא שהם שמות [רמב"ם וrome"ה ו/or' שם] שסוברים שהמצואה היא שגואל הדם יגורג את הרוצח אחר שנתחייב מיתה בכ"ד, ומהם סוברים שהמצואה היא לאחר שנתחייב הרוצח מיתה בכ"ד יבקשו גואל הדם וידורף אחריו וינקנס נקמתו מנו, שביאו אותו לב"ד ווימת כמשפטו, או שירצחו אותו אם לא יכול לו ב"ד [רמב"ם בהוספותו שם, וכ"מ במאיר שר], וכן אמרו: לפ' שנאמר יד העדים תחיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה, הרי מי שברוח לבבל יכול לכו אחריו לשם, אמרת כן גואל הדם הוא ימיית את הרוצח, ספר ווטה שם. ועי' אמרבוואה דספרי שם שר"ל כמשיב' הרובנן' שעיל גואל הדם לדורף אחריו ולהביאו לב"ד או להרגו אם לא יכול להביאו. ועי' באור סהמ"ץ לר"ג פרלא ל"ת רעד שר"ל שמקורו הרובנן' הוא מספרי שופטים פן ידרוף גואל הדם מצוחה ביד גואל הדם לדורף, ואך על פי שיט המדבר בשוגג, הפסרי למד לשוגג מגוזי מהכתוב גואל הדם הוא ימייתכו. ויש מהראשונים סוברים שהדברים אמורים ברוצח שוגג שייצא מחוץ לעיר מקלטו, שמצואה על גואל הדם להרגו. רשי' סנהדרין שם; רמב"ן' בהוספותו שם בס"ג, ועי' מה שבtab ב"ד הרמב"ם בסהמ"ץ שלאמנה זה למ"ע, אלא שדוחה שהכתב מבזר במויד וגם מטעמים אחרים. וכן מהו על רש"י במאיר סנהדרין שם במל"מ ורצח פ"א ה"ב. ועי' אכן האל וודח שם שר"ל שיש' נתקווון לפטוק כא שם גואל הדם ימיית את הרוצח והפטוק הרשות שיט אך לרשי' הוא במזיד. ועי' דקדוקיו וופרמים סנהדרין שם גי' כי' וילקט שוטטם והרמא'ה העוד "ווא מיטי" וגוי, הינו הפטוק המקודש. ועי' דנא דחי עשי' הע באור ד"י פרלא לשם י"צ רש"ג ח"ג פרשה ז. ויש שכחוב שלדרבי הכל המדבר הוא במויד, אלא שאם הפורשים את הדברים בשוגג סוברים שגם בשוגג שיצא מקלטונו נאמרו הדברים, והמצואה היא שגואל הדם יטוען טענותיו לפני ב"ד בחותם רוצח, שראוili להמיתו, ואחר ששפוך ב"ד את הרוצח למות ביד גואל הדם להמיתו ששפוך עליו חותמו. והי' הרין סנהדרין שם, עפ' סנהדרין לג' ב' נהריה דאמאי כהוביה דוגאל הדם, שהוא העבש דבר הטוען נגד הרוצח, ועי' שכך' אף בדעת רשי' ועי' הרגום יונתן שכל גואל הדם שהוחזר בפרשה תרגום:

מקור העניין. בפרשנותו פ' מס' עמי' (ובמדריך פרק לה ל') כל מפה נפקש לפיה עדים ניצח את הראצ'ם ונוד א' עינעה בגנפ' מהות: ובאיור רשי' ש כל מכנה נפש וגור - הבא להרגו על שהכח את הנפש: לפ' עדדים יראצ'ה - שייעידו שבמוני' ובהתורה הרגנו: ובאיור המזרחי ("איס") כוונת רשי', פירוש: הרי זה מקרא קוצר, כאמור אמר: כל מכנה נפש שהרג נפש, איינו רשאי להרגו אלא אחר שייעדו, שבמוני' ובהתורה הרגנו. ובפרט: "לפי" שהוא אומר (פסוק יב) 'וילא ימות הרוצח עד עמדנו לפני העדה למשפט' שומע אני הרגנו בכיתת דין שלא בעדים, תלמוד לומר: 'כל מכנה נפש לפ' עדדים', מגיד שאינו הרגו אלא בכיתת דין ובעדדים". מפני שהוקשה להם וכי היכן מצינו שיתחייב האדם מיתה או ממון אלא עדדים, אדאיצטריך הכא לומר שלא הרג אלא על פי עדדים, אמרו: "לפי" שהוא אומר (פסוק יב): 'וילא ימות הרוצח עד עמדנו לפני העדה למשפט', שומע אני' כר'.

א. שחיבר מיתה הרוצה דזוקה שיירוג איש בן קיימא. בגם' טהדורין פ"ד ב' כל מכחה ונפש - יכול אפיילו נפלים איש ערך על בן קיימא שרואין להיות ולהיות שפטים) מכה איש: והינו דם איש יונח כבר נחشب כבר איש: והנה תינוק אפיילו בן יומו שכלו לו חדרשו או אפיילו את הגוסט קיימא שחביב עלייו. גם אם הורג את החולה או אפיילו את הגוסט חייב והורגין אותו. ומכביס הלי' ווץ פ"ב' העד. עוד כתוב הורמב"ס הכל' ווצח פ"ג, "ה' ההרוג את הטריפה אף על פי שאכל ושותה ומהלך בשוק הרוי זה פטור מדיני אדם, וכל אדם בחזקתו שלם הוא וההורג נהרג, עד שיודיעו בודאי שהוא טריפה, ויאמרו הרופאים שמכה זו אין לה תעלה באדם ובזה ימות אם לא ימתנו דבר אחר. גם ההרוג הראשון שותה וכן חייב כהרוג גדול בר קיימא. והוא מנחת חינוך מצאה לדאות כי ובה ס' שיטס סיד. בכיראו הלכה שם מהודר מש"כ בספר הלכות קפטנות

ב. דין מיתת הרוצח במאה. בירושלמי סנהדרין פ"ז ה"ג: דרשו מן מהרי"י הגז לסתפק בבה שההורג חרש שוטה אין נהרג עלייו בטריפה.

הפסקoricח את הרוחץ – יכול אם הרוג בסיסיף הירוגנו בסיסיף, במקל – הירוגנו במקל, נאמר כאן נקימה (כפ' משפטים נקם ניקם, והוא לו "כאן" על דכתיב בענין מותה) ונאמר להלן (ב' בחוקת) חרב נוקמת, מה להלן בחרב אף כאן בחרב. וכן פסק במכבים' בהר' ורוחץ פ"א ה"א ואם רצח כודון בפני עדים מיתתו בסיסיף שנאמר נקם ניקם, מפני השמועה תלמוד שוו מיתה סיסיף, בין שהרג את חבירו בחרול בין שרופו באש מיתתו בסיסיף. וזהו ברואם שמות כ"א כשהקה איר ליפני מעבר דין מיתהו הרוי יצא מן הכלל, עיי' ש' מה שתי'. ובכך יש לאלה שוכן חורין נאמר מכבה איש ומת מות יומת ומיה סתם הינו הנתק, מ"כ צוון שחנק קיל, איך אף' שבכבד יהה חמוץ מהרג בן חורין, והוא עוד עורך השולחן חורין ס"א תכה ס"א".
ג. **איסוד אמירות העדו לזכות או לחובב.** בג' סנהדרין (ליג' ב': דרשו ועד אחד לא עינה – לא עינה בין לזכות בין לחובב. עוד שם (ליד א' תניא), אמר אחד מן העדים יש לי למלמד עלייו וכות, אין שומעין לו, שנאמר ועד אחד לא עינה בנפש. ועוד שם לא עינה בנפש למות – תניא, מנין לאחד מן המתלמידים שאמר יש לי למלמד עדליי חובבה שאין שומעין לו, ת"ל אחד לא עינה בנפש למות [שם שם] : וכותם הרובמים בספר המצוות מצוות לא העשה רצוי, והמצוות הרוצח' הוא שההור העד מלדבר בדי השער

עליז ואך על פ' שהיה חכם ווועג. לפ' שהוא לא יהה עד וווען. אבל עיניך במא שראה ווושהוק והדיין יעשן בעדוווען לפ' מה שייראה להם. ובאה אזהארה שלאל דבר בדר נורך על העודתהה בדיין פבשיטה לבך והוא מארו זיין (מושי לה) ועד אדור לא יונינה בענשלה לומות. וככל האורה כוה העאנן אמר (שפוטני) זיין לאי מילע על פ' עד אחד. כלומר לא יוחה בטננת העד. ובגבור נהדרין (ול' סע' ע"ב) אמרו ודע לא עיניך בענש בען לזכות בען רוחבה. ובאוור שם לד (א) שטטם זה ממש דמחייך בעדוווען. ובדיין נפשות לבך שאסטור עלייל לאלט זא זוכת ולא זוכה: ואם עבר ואמר דעתו הэн שערת ההן לרוחבה איננו לזרקה כיון שהוא לא שאנין בו מעשה, ואעפ"י שערת ההן לרוחבה איננו לזרקה כיון שהוא לא שאנין בו מעשה, ואעפ"י שערת ההן לרוחבה איננו לזרקה כיון שהוא לא שאנין בו מעשה, ומזה

ד. שהעדים לכתילה צרכיס להיות מהוורי הרצוח. במלבי"ס כתוב כאן על הפסוק כל מכיה נפש לפ"י עדים. זה אין צריך להסבירינו שצורך עדים שכבר אמר זה בכל מקום, ופירוש שבא למדוד עוד דבר, כי ביהור מרות ב"ד ארכך שיחרג ע"י העדים ונקטעה יי' העדים פטור כמו"ש בסנהדרין ר' מ"ז), אולם ברוצח גلتה תורה מות וימת שיוותה ע"י כל אדם כמו"ש הרמב"ם (פ"ג' מה' מנהדרין וככ"ז) וזה דוקא בדיעבד אם אי אפשר להמיטו עפ"ע עדים, אבל לכתילה לפי עדים רצוח את הרוצח ישתחמו העדים בקיתומו ובזה השוו יי' אישת' ור' יונתן, רק

כוננותם בראוי

סעדי - דיני חורג נפש, כל מכה נפש וכו' ליה ל').
בביבריאן - **תקחו חצאות ענייה דיוינה**.
אברהם-חנוך - ספקה.
קבב - דיני שביתת המים, ארכ' חטה
שעורה (ח' ח)
אהאה - חוזן, כי שיטין אחיך וכו' בסטור (יג'
בשורש צבון - **בבבאנין**

